

EEN WEEUW VAN EEUWEN HER EN EEN WAT JONGER SUSTERKEN

BESPIEGELINGEN ROND DE GROOTS KIST*

DOOR DRS. N. VAN DER BLOM

IN zijn *Letter en geest. Een spookverhaal* (1982) tekent Frans Kellendonk de schemertoestand waarin zijn hoofdpersoon zich laat rondleiden door een grote bibliotheek, waar hij een door enigerlei oorzaak uitgevallen ambtenaar komt vervangen. De nieuwkomer wordt, zo horen we, gevoerd 'langs portretten die zwartgekleurd zijn door het smeulen der eeuwen, portretten van mannen met verlatijnste namen. Er is een schilderij waarop Hugo de Groot onder het toeziend oog van zijn Maria in de boekenkist stapt. Of is dat de Gorinchemse weduwe en komt hij er net uit?' (p. 14).

Bij het eerste deel van zijn alternatief denkt de schrijver ongetwijfeld aan een voorstelling van het begin van De Groots vlucht, op Loevestein, zoals bijvoorbeeld de gravure van Simon Fokke die weergeeft¹). De passage echter over het gelukkige slot van die vlucht, met die Gorinchemse weduwe die toeziet hoe De Groot uit zijn kist komt, zal een enkeling, denk ik, wat cryptisch voorkomen. In romans ontbreken per definitie voetnoten en verklaringen. Laat ik hier met enige explicatie te hulp mogen schieten!

Wanneer iemand zou zeggen dat het "toch" de Gorcumse koopman Adriaen Daetselaer was die de gevangene, nadat deze door het nu zogeheten 'Hugo-poortje' aan de Markt zijn achterhuis was ingedragen, daar uit zijn kist heeft geholpen, heeft hij vrijwel gelijk - met dien verstande nl., dat het de vrouw van Daetselaer was; Daetselaer zelf bleef voorzichtig op afstand, zo las ik laatst bij Gerard Brandt-Cattenburg nog eens na. Indien echter hieruit zou worden geconcludeerd dat Kellendonk "dan dus wel" om zuiver roman-technische redenen, bijvoorbeeld om de verwarring en onzekerheid van zijn hoofdpersoon te accentueren, zonder meer zijn fantasie liet werken en 'de Gorinchemse weduwe' heeft gecreëerd, laat ons zeggen, als imaginaire pendant van Maria van Reigers-

* Voordracht voor het Historisch Genootschap 'De Maze' op 15 februari 1986.